

стійкості та рентабельності діяльності страхової організації та її конкурентоспроможності на ринку в поточному і довготерміновому періодах.

Література

1. Закон України "Про страхування" в редакції Закону № 2745-III (2745-14) від 04.10.2001 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002. – № 7.
2. Базилевич В.Д. Страхування : підручник / В.Д. Базилевич. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 1019 с.
3. Осадець С.С. Страхування : підручник / С.С. Осадець. – К. : Вид-во КНЕУ, 1998. – 528 с.
4. Ротова Т.А. Страхування : навч. посібн. – 2-ге вид., [перероб. та доп.] / Т.А. Ротова. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2006. – 400 с.
5. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку : монографія / В.М. Фурман. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 296 с.

Партын Г.О., Мацей М.С. Особенности управления страховыми рисками

Исследованы этапы управления страховыми рисками и их место в системе риск-менеджмента. Установлено, что управление страховыми рисками должно основываться на системном использовании методов андеррайтинга, контроля за рисками и финансирования рисков.

Ключевые слова: андеррайтинг, контроль за риском, финансирование риска, идентификация риска, избежание риска, страховые резервы.

Partyn G.O., Matsey M.S. Risk management features

Studied stages of insurance risk and their place in the system of risk management. Described that a management insurance risks must be based on the system use of methods of underrating, control after risks and financing of risks.

Keywords: underwriting, risk control, financial risk, risk identification, risk avoidance, insurance reserves.

УДК 336.77

*Доц. І.С. Скоропад, канд. екон. наук;
магістрант Р.С. Копитко – НУ "Львівська політехніка"*

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ТА НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ У БАНКАХ

Розглянуто проблеми формування та нейтралізації кредитних ризиків, з урахуванням методів управління та формування резерву на відшкодування можливих втрат. Встановлено, що кожен банк повинен самостійно забезпечувати підтримку своєї ліквідності на заданому рівні на основі як аналізу стану, що складається на конкретний період часу, так і прогнозування результатів діяльності і проведення обґрунтованої економічної політики в сфері формування статутного капіталу, фондів спеціального призначення та резервів, здійснення активних кредитних операцій.

Ключові слова: формування та нейтралізація кредитних ризиків, методів управління та формування резерву.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За умов значної конкуренції у банківській сфері України, яка особливо посилилась з відкриттям дочірніх банків, засновниками яких є іноземні банки, важливо здобути довіру партнерів до банків, яка базується, насамперед, на їх здатності у будь-який час і в повному обсязі виконувати свої зобов'язання, захищати інтереси партнерів. Спроможність банку своєчасно і без збитків для себе виконувати власні зобов'язання – одна з основних складових його фінансової стійкості.

Достатньо важливим елементом управління банком є забезпечення відповідного рівня його ліквідності. Відсутність необхідного рівня ліквідності є першочерговою ознакою серйозних фінансових труднощів. За такої ситуації зменшуються депозити та з'являється дефіцит платіжних ресурсів. Внаслідок невиконання зобов'язань виникне необхідність відчуження ліквідних засобів, і, як наслідок, – втрата прибутку.

Як відомо, отримання прибутку є основною метою будь-якої економічно зорієнтованої установи. Банки є особливими учасниками економічних процесів, оскільки є рушієм ринкових перетворень. Як джерело вільних грошових коштів та місце ефективного їхнього розміщення, вони володіють масштабним фінансовим потенціалом. Основним джерелом прибутку є раціональне розміщення залучених коштів. З іншого боку, виникають зобов'язання щодо погашення залучених депозитів. Вміння ефективно управляти залученими коштами її напрямку їх розміщення з максимальним ефектом прибутку та вчасно виконувати зобов'язання є основним акцентом в управлінні банку.

Ефективна стратегія управління кредитними ризиками банку завжди буде актуальним питанням, оскільки забезпечує стабільність банку, довіру клієнтів. Внаслідок цього банк отримує збільшення прибутку. Питання довіри дає значний економічний результат [1, 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблеми формування та нейтралізації кредитних ризиків зробили такі вчені: М.Г. Лапуста, В.Г. Семко, В.Г. Гранатуров, В.В. Вітлінський, В.І. Грушко, О.І. Пилипченко, Р.В. Пікус та ін. У їхніх працях розкрито особливості вибору банком методів управління та формування резерву, розроблено загальні підходи до формування та нейтралізації кредитних ризиків.

Беручи до уваги результати досліджень у цій сфері, постає питання визначення особливостей їхнього застосування у банках загалом. Визначення джерела формування та нейтралізації кредитних ризиків є складним і досить актуальним завданням, яке повинно відображати всі специфічні особливості. Це питання потребує детального дослідження [3].

Метою є дослідження методів управління кредитними ризиками для їхньої мінімізації та очікування результатів їхньої реалізації у короткотерміновій і довготерміновій перспективі.

Виклад основного матеріалу. Кредитний ризик – це ризик несплати позичальником основного боргу і відсотків по ньому, належних кредиту. Інакше кажучи, під кредитним ризиком прийнято розуміти ймовірність, а точніше загрозу втрати банком частини своїх ресурсів, недоотримання прибутків або збільшення витрат внаслідок здійснення певних фінансових операцій. Для кожної кредитної операції характерні свої специфічні причини та чинники, що визначають ступінь ризику. Так, кредитний ризик може виникати через погіршення фінансового стану позичальника, відсутність потрібних організаційних здібностей в його керівництві, недостатню підготовку працівника, що приймає рішення про кредитування, та інші обставини. Найзагальніші способи страхування ризиків у банківській практиці зводяться до їх диверсифікації (тобто розподілу, регулювання структури і розмірів), а також до постійного контролю з боку банку за виконанням необхідних співвідношень, нормативів (наприклад, нормативу максимального розміру ризику на одного

позичальника, нормативу великих кредитних ризиків, що встановлюються центральним банком) та здійснення у разі необхідності. Істотну роль при цьому відіграє наявність у банку відповідної інформаційної бази і сучасних технологій, кваліфікованого персоналу, а також виконання постійних робіт з прогнозування економічної кон'юнктури. Однак здійснення подібних робіт потребує значних витрат, і доступне досить великим банкам.

Управління кредитним ризиком (його мінімізація) здійснюється за допомогою: лімітування кредиту; диверсифікації портфеля позичок банку; контролю за використанням кредиту та оперативності при стягненні боргу; страхування кредитних операцій; достатнього та якісного забезпечення наданих кредитів; аналізу кредитоспроможності, тобто можливості позичальника погасити кредит [4; 5, с. 15-42].

Табл. Класифікація схеми ризиків (вузька)

Ознаки класифікації	Види кредитних ризиків
За рівнем прийняття рішень	Макроекономічні та мікроекономічні
За рівнем прогнозованості	Прогнозовані та непередбачувані
За причинами виникнення	Об'єктивні та суб'єктивні
За типами ризику	Виправдані, не виправдані
За розміром втрат	Незначні, великі, критичні
За методами подолання	Індивідуальні, спільні
За методами мінімізації	Уникнення ризику, зниження рівня ризику, передача (страхування), взаємозалік ризику, утримання (поглинання) ризику
За типами аналізу	Кількісні, якісні

Аналіз розглянутих характеристик різних методів зниження ризику підводить до висновку, що будь-який захід, спрямований на зниження ризику, має свою "ціну".

Під час страхування майна чи відповідальності такою ціною є величина страхових внесків. У разі страхування методом розподілу ризику (передачі частини ризику) за рахунок залучення до участі в проекті, що містить ризик, більш широкого кола партнерів, або інвесторів, платою за зниження ризику є відмова від частини доходів, на користь інших учасників проекту, що взяли на себе відповідальність за частину ризику. При хеджуванні за допомогою опціонів – це опціонна премія [6, с. 182-185]. У разі хеджування за допомогою форвардних операцій своєрідна плата страхувальнику – недоотримання прибутку (випущена вигода) через те, що очікувана (яка страхується) зміна курсу валют, цін на товари не сталася.

Зменшення ризику за допомогою диверсифікації здебільшого призводить до зниження очікуваної віддачі (дивідендів, доходів, прибутку тощо), оскільки розширення напрямів вкладення коштів, зазвичай, пов'язане з використанням менш прибуткових напрямів. Різні вияви методу лімітування зумовлюють різноманітність джерел і показників ефективності кожного з них. Проте, як і при диверсифікації "платою" за зменшення ризику є зменшення віддачі (як результат обмежень) і вилучення з розгляду привабливих стосовно прибутку і доходів варіантів

Таким чином, методи ризику відрізняються мірою впливу на зниження ризику в конкретній ситуації, а також необхідними витратами на їхню реалізацію. Цю обставину потрібно врахувати, оцінюючи раціональність та ефективність конкретних заходів із зниженням ризику. Необхідно дослідити динаміку ризику та віддачі, зіставити здобуті результати з метою і ступенем їхнього досягнення, зробити висновок щодо економічної доцільності розглянутих заходів [7, с. 7-64].

Висновки. Кожен банк повинен самостійно забезпечувати підтримку своєї ліквідності на заданому рівні на основі як аналізу стану, що складається на конкретний період часу, так і прогнозування результатів діяльності і проведення обґрунтованої економічної політики у сфері формування статутного капіталу, фондів спеціального призначення та резервів, здійснення активних кредитних операцій. Для ще більшого уникнення ризиків потрібно виконати детальний аналіз позичальників та зробити більш жорсткими умови їхнього відбору.

Література

1. Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України (від 27.06.2001 р., № 244).
2. Постанова правління НБУ "Про додаткові заходи щодо діяльності банків" (від 11 жовтня 2008 р., № 319).
3. Постанова правління НБУ "рекомендації щодо оцінки фінансового атану та визначення класу позичальника" (від 29 вересня 2007 р., № 344).
4. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка, моделювання економічного ризику. – К. : ТОВ "Борисфен", 2006. – С. 34-57.
5. Гранатуров В.М. "Ризик підприємницької діяльності". – М. : Изд-во ДИС, 2009. – С. 12-42.
6. Лариса Слобода "Класифікація та характеристика чинників кредитних ризиків банківських установ" // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С. 185.
7. Лариса Слобода "Роль та функції кредитних ризиків у банківській діяльності." // Регіональна економіка. – 2005. – № 1. – С. 128.

Скоропад И.С., Копытко Р.С. Источники формирования и нейтрализации кредитных рисков в банках

Рассмотрены проблемы формирования и нейтрализации кредитных рисков, с учетом методов управления и формирование резерва на возмещение возможных потерь по кредитным операциям банка. Установлено, что каждый банк должен самостоятельно обеспечивать поддержку своей ликвидности на заданном уровне на основе как анализа состояния, которое складывается на конкретный период времени, так и прогнозирования результатов деятельности и проведения обоснованной экономической политики в области формирования уставного капитала, фондов специального назначения и резервов, осуществления активных кредитных операций.

Ключевые слова: формирование и нейтрализации кредитных рисков, методов управления и формирования резерва.

Skoropad I.S., Kopytko R.S. Formation and sources of reduction credit risk in the bank

In the article address the problem of generating and reduction of credit risk, subject to management and the formation of reserve for compensation of possible losses on bank credit operations. Described that every bank must independently provide support of the liquidity at set level on the basis of both analysis of the state which is folded on the concrete period of time and prognostication of results of activity and leadthrough of the grounded economic policy in the area of forming of the chartered capital, funds of the special setting and backlogs, realization of active credit operations.

Keywords: Formation and reduction of credit risk management and forming a reserve.